

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí s praktickými příklady
z Pardubického kraje**

Lenka Niklová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lenka Niklová

Podnikání a administrativa

Název práce

Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí s praktickými příklady z Pardubického kraje

Název anglicky

Assessment of environmental plans' impacts with practical examples from the Pardubice region

Cíle práce

Na základě teoretického výkladu průběhu posuzování záměrů na životní prostředí si praktická část práce klade za cíl vyhodnotit posuzování záměrů v Pardubickém kraji. Bude analyzováno, jaké záměry jsou posuzovány, jak vlastní posouzení vlivů na životní prostředí v konkrétních případech probíhá a jaké aspekty hrají v posuzování roli. Hlavním výstupem práce pak bude zhodnocení, jak prakticky probíhá ochrana životního prostředí v Pardubickém kraji realizována v posuzování konkrétních záměrů.

Metodika

Teoretická část práce bude výkladová, seznámí s terminologií a na základě analýzy právních předpisů, podzákonných předpisů a metodik vyloží hlavní postup posuzování vlivů záměrů na životní prostředí. V rámci praktické části budou rozebrány jednotlivé záměry, které jsou veřejně dostupné na www.portal.cenia.cz, kde je možné získat informace nejen o záměru samotném, ale také o postupu v jeho schvalování včetně závěrečného stanoviska. Tyto záměry budou kriticky zhodnoceny a budou detekovány nejdůležitější oblasti, na které se posuzování zaměří.

Doporučený rozsah práce

30-50 stran

Klíčová slova

životní prostředí, Pardubický kraj, vlivy, záměry, metodologie, řízení, koncepce

Doporučené zdroje informací

BAHÝLOVÁ, L. – KOCOUREK, T. – VOMÁČKA, V. – ČESKO. ZÁKON O POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (2001, NOVELA 2015). *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí : komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-589-3.

DISMAN, M. – UNIVERZITA KARLOVA. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Diana Surová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 30. 11. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 02. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí s praktickými příklady z Pardubického kraje " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí práce Ing. Dianě Surové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, ochotu a laskavost.

Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí s praktickými příklady z Pardubického kraje

Abstrakt

V současné době je každá stavba, úprava nebo změna stavby posuzována s ohledem na vliv na životní prostředí. Jedním z procesů, jak se posuzují stavební záměry a jejich vliv na životní prostředí je proces EIA. V procesu EIA se posuzují stavební záměry, ale i záměry na rozšíření stávajícího provozu (farmy, infrastruktury apod.). Výstupem tohoto posouzení jsou posudky, které se zaměřují na vliv konkrétního záměru na životní prostředí. Zkoumá se, jaký vliv na životní prostředí bude mít samotná stavba, ale i jaký vliv bude mít její realizace. V centru pozornosti stojí především vliv stavby na jednotlivé složky životního prostředí (vzduch, voda, klima, přírodní zdroje, ekosystémy s flórou a faunou). Důležité je i vyhodnocení dopadu na obyvatelstvo žijící v okolí plánované stavby. V rámci práce došlo k vyhodnocení několika posudků, které zkoumaly vliv jednotlivých záměrů na životní prostředí. V oblasti vlivu na obyvatelstvu byla posuzována především emisní zátěž, zdravotní rizika nebo vliv hluku, v oblasti ovzduší a klimatu pak konkrétní emise. Dále byly posuzovány vliv na povrchové a podpovrchové vody, stejně jako vliv na půdu, ať už kvantitativní (zábor půdy) nebo kvalitativní (její znečištění nebo eroze).

Klíčová slova: životní prostředí – ochrana životního prostředí – posuzování záměrů – SEA – EIA – ochrana ovzduší a klimatu – ochrana půdy – ochrana vody – ochrana flóry a fauny – ochrana přírodních zdrojů – ochrana památek

Assessment of environmental plans impacts with practical examples from the Pardubice region

Abstract

At present, every construction, modification or alteration of a construction is assessed with regard to the impact on the environment. One of the processes, in which construction plans and their impact on the environment, are assessed in the EIA process. In the EIA process, construction plans are assessed, as well as plans to expand existing operations (farms, infrastructure etc.). The output of this assessment are assessments that focus on the impact of a particular project on the environment. It examines what impact the construction will have on the environment, but also what impact its implementation will have. The main focus is on the impact of the construction on individual components of the environment (air, water, climate, natural resources, ecosystems with flora and fauna). It is also important to evaluate the impact on the population living in the vicinity of the planned construction. Within the work, several assessments were evaluated, which examined the impact of individual plans on the environment. In the area of impact on the population, the emission burden, health risks or the impact of noise were assessed, and in the area of air and climate, specific emissions were assessed. Furthermore, the impact on surface and groundwater was assessed, as well as the impact on soil, whether quantitative (land take) or qualitative (pollution or erosion).

Keywords: environment - environmental protection - assessment of plans - SEA - EIA - air and climate protection - soil protection - water protection - protection of flora and fauna - protection of natural resources - protection of monuments

Obsah

Úvod	9
1. Cíle a metodika práce	11
2. Posuzování vlivů na životní prostředí	14
Principy a předmět posuzování.....	14
Posuzování vlivů záměrů na ŽP (EIA)	16
Posuzování vlivů koncepce na ŽP (SEA)	21
3. Praktická část	25
Metodologie.....	25
Příklad 1.....	26
Příklad II.....	29
Příklad III	31
Příklad IV	34
4. Vyhodnocení	37
Závěr	44
Seznam použitých zdrojů	45

Úvod

V současné době je velmi důležitá problematika životního prostředí, protože především kvůli činnosti člověka dochází ke konstantnímu znečišťování a poškozování životního prostředí. Jakýkoliv lidský zásah do životního prostředí může mít nesmírné následky, nicméně již od počátku své existence lidstvo využívá přírodní zdroje a uzpůsobuje si okolí, ve kterém žije, podle svých potřeb.

V posledním století se ovšem lidstvo začalo zabývat situací životního prostředí a čím dál více se začal prosazovat princip ochrany životního prostředí. V současné době je ochrana životního prostředí jednou z priorit nejen vládních struktur, ale i jednotlivých komunit a skupin obyvatel.

Součástí ochrany přírody je bezesporu i zvažování, jakým způsobem a v jaké míře člověk bude do životního prostředí zasahovat, ať už stavbami nebo jinými prvky tak, aby právě poškození životního prostředí bylo co nejmenší. Trend posuzování takových záměrů (např. stavebních apod.) začal již v 70. letech 20. století a do České republiky se dostal v souvislosti se vstupem do EU.

Hlavním cílem posuzování vlivů koncepcí a záměrů na životní prostředí je snaha omezit zásahy do životního prostředí na co nejmenší míru, naprosto eliminovat takové zásahy, které by vedly k nenávratnému poškození životního prostředí a současně navrhnout i možnosti, jakým způsobem záměr realizovat tak, aby jednotlivé složky životního prostředí byly zasaženy co nejméně.

Cílem této práce je představit právě postup posuzování vlivů na životní prostředí a zaměřit se na posuzování vlivů záměrů na životní prostředí, na proces tzv. *Environmental Impact Assessment*, kterému podléhají záměry realizované v ČR. Vzhledem ke skutečnosti, že veřejnost má podle Listiny základních práv a svobod právo na informace o stavu životního prostředí, je možné se se záměry a jejich posudky seznámit v databázi společnosti CENIA. Z této databáze budou vybrány čtyři záměry realizované v Pardubickém kraji, které budou obecně představeny a následně budou analyzovány posudky, které hodnotily právě vliv vybraných záměrů na životní prostředí.

Hlavním cílem této práce pak bude analýza posudků tak, aby bylo zřejmé, jaké konkrétní aspekty jsou v rámci procesu EIA posuzovány, jakým způsobem jsou posuzovány (jaké faktory jsou pro posouzení konkrétního aspektu zásadní) a vůbec jakým způsobem je

vyhodnocen dopad vlivu záměru na životní prostředí. Současně se práce pokusí o kritickou reflexi způsobu posuzování vlivů záměrů na životní prostředí.

1. Cíle a metodika práce

Ochrana životního prostředí je v poslední době velmi akcentovaným aspektem téměř všech činností života člověka. Právě v posledních desetiletích se velmi prosazuje trend ochrany životního prostředí tak, aby bylo chráněno nerostné bohatství, ale i živá příroda a ekosystémy, které byly ničeny nebo minimálně ovlivňovány nekoncepční lidskou aktivitou během posledních dekad. Do České republiky pronikaly myšlenky o šetrném využívání životního prostředí ještě před rokem 1989, ale v zásadě je možné konstatovat, že to právě byla sametová revoluce, která postavila Českou republiku na roveň vyspělých, demokratickým a v zásadě v otázkách životního prostředí mnohdy i uvědomělým státům. Vlivy, možnosti ochrany a prostředky, jak obecně chránit životní prostředí plynuly do ČR nejen ze Spojených států amerických, kde v zásadě na konci 70. let 20. století začíná myšlenka posuzování vlivů na životní prostředí jako jedna z významnějších možností jeho ochrany, ale jsou to i státy západní Evropy, která značně přispěly k rozvoji podobných aktivit v ČR. V neposlední řadě je to pak i vstup České republiky do EU, který s sebou přinesl požadavek sladění unijního a českého právního systému, což znamenalo také rozšíření zákonodárství o právní normy týkající se životního prostředí.

Jednou z možností ochrany životního prostředí, jak bylo uvedeno výše, je právě posuzování vlivů na životní prostředí. Veškerá lidská činnost určitým způsobem ovlivňuje životní prostředí, a proto je logické, že v případě větších záměrů – např. stavebních nebo jiných zásahů do přírody a krajiny – je třeba vyhodnotit míru vlivu na životní prostředí. Posuzování vlivů na životní prostředí týkající se koncepcí a záměrů se zaměřuje především na aspekty, které realizací právě uvedených záměrů nebo koncepcí budou mít vliv na životní prostředí, ale zaměřuje se také na skutečnosti, které by mohly realizací koncepcí či záměrů nastat.

Zároveň je třeba konstatovat, že posuzování vlivů na životní prostředí je z technického hlediska relativně složitým procesem, neboť je nutné vypracování odborných posudků a jejich stejně tak odborné zhodnocení. Posuzování vlivů na životní prostředí se může koncentrovat buď na posuzování vlivů záměrů na životní prostředí, kdy se jedná o tzv. *Environmental Impact Assessment* (velmi často zkracované jako EIA) a o posuzování koncepcí na životní prostředí neboli *Strategic Environmental Assessment*, tedy SEA.

Posuzování vlivů na životní prostředí je v současné době velmi aktuálním tématem, neboť jakákoliv větší stavba, ať už se jedná o průmyslovou budovu, silnici nebo elektrárnu,

je v okamžiku svého zpracování a přípravy podrobena právě posouzení z hlediska dopadu na životní prostředí. Toto posuzování má smysl především proto, že dochází k vyhodnocení, jakým způsobem např. uvedená stavba zasáhne do životního prostředí a krajiny ve svém okolí, jak změní přírodní podmínky ve svém okolí a co následně způsobí. Nicméně není možné si představit, že EIA a SEA jsou nástroji pouze monitorovacími. Právě během posuzování záměru či koncepce totiž může vyjít na jeho určitý problém nebo nevhodnost použitého řešení apod., záměr či koncepce schváleny nejsou nebo jsou následně přepracovány. Tímto způsobem je zavedena určitá kontrola nad stavbami či jinými díly, které vznikají, aby jejich dopad na životní prostředí byl co nejšetrnější.

Právě posuzování SEA a EIA stojí v centru pozornosti teoretické části této práce. Na základě zákonných norem, ale také metodik Ministerstva životního prostředí apod. bude analyzován proces vyhodnocování vlivů na životní prostředí. Bude nastíněno, jakým způsobem dochází k vlastnímu posouzení a celý tento proces bude vyhodnocen, tedy bude zhodnocena jeho složitost na jedné straně, ale také jeho přínos. Hlavní otázkou, kterou si teoretická část položí je, jak probíhá vlastní posuzování vlivů na životní prostředí, kdo jsou jeho aktéři a jakým způsobem může být tento proces ovlivněn i jinými zainteresovanými subjekty, např. veřejností. V centru pozornosti pak bude stát především otázka, zda složitost celého procesu není kontraproduktivní, jinými slovy, zda tato složitost odpovídá výsledkům, které následně posuzování vlivů na životní prostředí poskytuje.

Teoretická část vyjde především ze zákonné normy, tedy ze zák. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí ve znění pozdějších předpisů, dále pak z komentářové literatury, jakou je kniha Lenky Bahýlové, Tomáše Kocourka, Vojtěcha Vomáčky s názvem *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí z roku 2015*. Stranou nezůstanou ani metodiky, které jsou k posuzování vlivů na životní prostředí používány, např. *Schéma povolovacího procesu záměrů v ČR – stav od 1. 4. 2015* a další.

Teoretická část práce tak ale zároveň poskytne potřebný rámec pro vyhodnocení několika konkrétních posouzení, a to

1. *Cerekvice nad Loučnou – Dostavba střediska* (dostupné na WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK871?lang=cs),
2. *Řízená skládka odpadů Nasavrky* (dostupné na WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK846?lang=cs),

3. Modernizace trati Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, 2. stavba, zdvoukolejnění Opatovice nad Labem – Hradec Králové ([dostupné na WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_OV6227?lang=cs](https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_OV6227?lang=cs)),

4. Zařízení k využívání odpadů na povrchu terénu - provoz Blato II. (pokračování činnosti v zavážení zbylé části pozemku p. č. 60/1) (dostupné na WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK766?lang=cs).

Všechny záměry a jejich posudky budou analyzovány a z uvedených informací bude vyvozeno, jaké jsou aspekty zkoumání vlivů na životní prostředí. Tedy metodou komparace jednotlivých posudků budou vyvozeny závěry, co konkrétně se posuzuje, jakým způsobem a jaké konkrétní faktory v daném posouzení hrají roli.

2. Posuzování vlivů na životní prostředí

Principy a předmět posuzování

Posuzování vlivů na životní prostředí je součástí většího celku ochrany životního prostředí, resp. práva životního prostředí. Samotná tato disciplína, tedy právo životního prostředí, kromě právních norem zahrnuje ještě relativně významnou a interpretačně velmi důležitou součást, což jsou zásady. Tyto zásady se neuplatňují pouze v právní interpretaci norem souvisejících s životním prostředím, ale jsou aplikačně využitelné obecně i v přístupu k ochraně životního prostředí a v aktivitách s ní souvisejících, tedy i v posuzování záměrů a koncepcí, a proto je třeba se o nich alespoň stručně zmínit.

Hlavní zásadou je dle Damohorského¹ princip prevence. Tento princip není nijak složitý, a právě v ochraně životního prostředí velmi dobře využitelný, neboť spočívá v zamezení takové činnosti nebo aktivity, která by potenciálně mohla ohrozit životní prostředí. Není samozřejmě bez důležitosti, že princip prevence stojí v zásadách ochrany životního prostředí na prvním místě, a to především z toho důvodu, že v případě důsledného uplatňování prevence následně nemusí dojít k ohrožení životního prostředí vůbec. Zároveň prioritou této zásady vychází také z logického argumentu, že v okamžiku, kdy se nebezpečí nebo ohrožení životního prostředí předejde, jedná se o daleko efektivnější a zároveň také levnější variantu, než je následná likvidace mnohdy velmi nepříjemných následků. Právě myšlenka prevence je jednou z vůdčích idejí posuzování záměrů a koncepcí na životní prostředí, a to především z toho důvodu, že právě tyto záměry a koncepce nejsou ještě realizovanými stavbami nebo díly, a proto je možné preventivně předejít jejich následnému zásahu do životního prostředí. Některá odborná literatura v této souvislosti hovoří také o principu nejvyšší hodnoty, který vychází „z poznání, že životní prostředí je (stejně jako lidský život a zdraví) nenahraditelnou hodnotou, na jehož příznivém stavu závisí nejen osud lidstva, ale i existence samotného života na této planetě.“²

Další relativně významnou zásadou je princip trvale udržitelného rozvoje. Trvale udržitelný rozvoj je definován v § 6 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí ve znění pozdějších předpisů, jako rozvoj, „který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“ To znamená, že v souladu se zásadou

¹ DAMOHORSKÝ, Milan a spol. *Právo životního prostředí*, 3. vydání, Praha: C. H. Beck 2010, s. 215 an.

² Tamtéž, s. 50.

udržitelného rozvoje je třeba postupovat při realizaci jakékoliv koncepce či záměru tak, aby nedošlo k nenávratnému poškození životního prostředí a nenarušila se funkce ekosystémů. V případě posuzování vlivů na životní prostředí u koncepcí a záměrů je to zřejmě na prvním místě snaha o nenarušení krajiny, ve které se bude následná stavba nebo dílo nacházet, ale zároveň je důležité se zamyslet i nad otázkou dalších ekosystémů – jako např. jak zřízená skládka ovlivní okolní ekosystémy (blízký les, pole) nebo jak se zřízení důlního zařízení dotkne nejen krajiny, ale i okolních ekosystémů (rybník, louka apod.).

Další významnou zásadou v ochraně životního prostředí je zásada komplexní a integrované ochrany. Tato zásada vnímá životní prostředí jako jednotný celek, ve kterém jsou všechny jeho složky více či méně propojené, a proto je třeba brát zřetel jednak na komplexní ochranu životního prostředí, která spočívá v tom, že je nutné uchovat okolní přírodu nepoškozenou v jejím celku, ale zároveň v případě integrované ochrany je třeba brát na zřetel důležitost jednotlivých složek jako unikátních částí životního prostředí a posuzovat, jakým způsobem uvedená stavba či dílo bude působit na každou ze složek životního prostředí zvlášť. Přestože se může jevit, že se jedná o protichůdná pojetí, je to právě tato dualita, která zaručí, že posouzení vlivů na životní bude komplexní a efektivní.

Dalším principem pak je princip informovanosti a účasti veřejnosti. Tento princip je důležitý ze dvou hledisek. Jednak zapojení veřejnosti je důležité právě z toho důvodu, že je to právě poučená a informovaná veřejnost, která si uvědomuje důležitost ochrany životního prostředí, ale zároveň např. v případě posuzování vlivů na životní prostředí záměrů a koncepcí může být právě veřejnost určitým korektivem v tomto procesu (o tom viz dále).³ Současně je v českém právním řádu zakotveno, že veřejnost má právo na informace o stavu životního prostředí. Dle Listiny základních práv a svobod (čl. 35 odst. 2): „*Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí, přírodních zdrojů.*“ Kromě toho toto právo ještě rozvádí zák. č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.

Pokud jde o samotné posuzování vlivů na životního prostředí záměrů a koncepcí, je třeba konstatovat, že ve 20. století se v rámci ochrany životního prostředí začalo uvažovat o tom, že plány a projekty, které by potenciálně mohly mít vliv na životní prostředí, by zároveň měly být v souladu s veřejným zájmem. Právě z uvedeného důvodu se v minulém století začala razit myšlenka, že je třeba jakýkoliv projekt nebo stavbu posoudit z hlediska

³ BĚLOHRADOVÁ, Jitka, *Zásady účasti veřejnosti na ochraně životního prostředí*. Správní právo. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2011, roč. 44, č. 8, s. 480 an.

dopadů na životní prostředí, což v sobě zahrnuje širokospektrou analýzu různých vlivů, které budou mít nebo mohly by mít vliv na poškození životního prostředí. Prvním státem, který začala vyžadovat posuzování vlivů na životní prostředí, byly Spojené státy americké, které tak učinily někdy kolem roku 1979.

V současné době je posuzování vlivů na životní prostředí provozováno ve všech vyspělých zemích včetně České republiky. Posuzování vlivů na životní prostředí se řídí zák. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, kromě toho je třeba vzít v potaz ještě další právní normy, především normy mezinárodního práva jako je Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (tzv. Aarhuská úmluva, 124/2004 Sb.). Výše uvedený zákon, tedy zák. č. 100/2001 Sb. je zároveň právní normou, která uvádí český právní řád do souladu s právem EU – se směrnicí 2011/92/EU (z 13. prosince 2011) ve znění směrnice 2014/52/EU ze dne 16. 4. 2014. Dále se jedná o směrnici 2001/42/ES ze dne 27. 6. 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí, ve znění pozdějších změn (dále též „směrnice SEA“).⁴

Zákonu č. 100/2001 Sb., tedy nutnosti posouzení vlivů na ŽP, nepodléhají všechny zamýšlené změny území a zásahy do něj, ale pouze takové záměry nebo koncepce, které mají potenciálně možnost ovlivnit životní prostředí. Předmětem posuzování jsou **záměry a koncepce**.

Posuzování vlivů záměrů na ŽP (EIA)

Dle zák. č. 100/2001 Sb. se vymezují dvě skupiny záměrů – jednak ta, které podléhají posuzování vlivů na životní prostředí vždy, a takové, u kterých je posouzení provedeno na základě zjišťovacího řízení. Procesu EIA (*Environmental Impact Assessment*) podléhají především takové záměry, které lze podřadit pod § 4 odst. 1 písm. a) zák. č. 100/2001 Sb., pokud jde o ustanovení písm. b) – f), jsou tyto záměry posuzovány dle výsledku zjišťovacího řízení.

⁴ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch, *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí*. Komentář. Praha: C. H. Beck 2015. ISBN 978-80-7400-589-3, s. 2.

Na úvod je nutné konstatovat, že posuzování EIA je jedním z klíčových nástrojů ochrany životního prostředí. Tento proces byl zaveden směrnicí EIA, která byla přijata v roce 1985 EU a následně byla několikrát změněna.⁵

Pokud jde o samotné záměry, které jsou předmětem posuzování, je možné je rozdělit na záměry I. a II. kategorie. Jak uvádí Bahýlová a kol., „v tabulce „Kategorie I“ jsou uvedeny záměry, které vždy vyžadují posuzování vlivů na životní prostředí bez dalšího. V tabulce „Kategorie II“ jsou naproti tomu uvedeny záměry, které podléhají posouzení vlivů na životní prostředí pouze v případě, že to vyplývá ze závěru zjišťovacího řízení. Posuzování vlivů na životní prostředí tyto záměry podléhají „podmíněně“, tedy když tak stanoví závěr zjišťovacího řízení.“⁶

Posuzování vlivů na životní prostředí se nevztahuje pouze na záměry, ale také na změny těchto záměrů, pokud překročí limity uvedené v příloze 1 zák. č. 100/2001 Sb. Je třeba konstatovat, že občas v praxi dochází k tomu, že záměry jsou účelově rozděleny do několika fází – záměrů – které se následně posuzují samostatně, aby nebylo třeba provést posouzení EIA. Tato skutečnost je obcházení zák. č. 100/2001 Sb. a je třeba všechny záměry posuzovat v celku, tedy v případě, že stejný investor předloží další fázi stejného projektu s tím, že první neprošla posouzením EIA. Jak uvádí L. Bahýlová a kol.: „Důsledkem takového postupu může být, že posouzení vlivů fáze A na životní prostředí nebylo provedeno (tato povinnost nebyla závěrem zjišťovacího řízení uložena), záměr má potřebná povolení, popř. je již realizován, kdežto vlivy fáze B (ve spojení s fází A) budou muset být podrobeny posouzení vlivů na životní prostředí, a to se všemi důsledky, které může mít stanovisko EIA na možnost realizace této fáze záměru.“⁷

Dle odst. 2 § 4 zák. č. 100/2001 Sb. se dle tohoto zákona neposuzují záměry, o kterých rozhodne vláda v případě nouzového stavu, stavu ohrožení nebo válečného stavu, naléhavých důvodů obrany nebo plnění mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, a v případě, kdy záměr slouží k bezprostřednímu odvrácení důsledků nebo

⁵ DVORSKÁ, Eliška, Aktuální změny právní úpravy v oblasti posuzování vlivů záměrů na životní prostředí, In: *České právo životního prostředí*, 2017, roč. 4, č. 49, s. 38.

⁶ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch, *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck 2015. ISBN 978-80-7400-589-3, s. 25.

⁷ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch, *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck 2015. ISBN 978-80-7400-589-3, s. 30–31.

ke zmírnění nepředvídatelné události, která by mohla vážně ohrozit zdraví, bezpečnost, majetek obyvatelstva nebo životní prostředí.

Posuzování vlivů na ŽP se dle § 5 zák. č. 100/2001 Sb. soustřeďuje do čtyř kategorií:

- a) zjištění vlivů,
- b) popis vlivů,
- c) posouzení vlivů,
- d) vyhodnocení vlivů.

Zjištění vlivů zahrnuje identifikaci všech možných vlivů, které lze s určitou pravděpodobností předpokládat. Vlivy tak můžeme rozdělit na přímé a nepřímé. Jako přímé vlivy je možné označit takové vlivy, které souvisí s posuzovaným záměrem a jsou jeho přímým důsledkem. Jako nepřímé vlivy je možné označit vlivy, u kterých není přímá souvislost se záměrem, ale zároveň je zde určitá pravděpodobnost, že v důsledku s jeho realizací nastanou. K přímým a nepřímým vlivům uvádí L. Bahýlová a kol.: *„Pro realizaci konkrétního záměru bude třeba trvale odlesnit významnou část území. Pod přímé vlivy záměru je třeba zařadit nejen likvidaci lesa jako takového, nýbrž také dopady na ekosystém lesa (živočichy, rostlinstvo, vodní režim v půdě atd.). Působí-li tento rozsáhlý lesní celek současně jako hluková bariéra mezi např. pozemní komunikací či dráhou a obydleným územím, pak za nepřímý vliv záměru je třeba považovat zvýšení hlukové zátěže v obydleném území. Nepřímost vlivu spočívá v tom, že záměr sám o sobě nepovede ke zvýšení hlukové zátěže (proto zde není vliv přímý), nýbrž jeho důsledkem je smýcení lesa, což může mít za následek zvýšení hlukové zátěže (vliv na hlukovou zátěž je zprostředkovaný přes zásah do lesa, proto jde o vliv nepřímý). Stejným způsobem může stávající lesní celek působit i na ochranu ovzduší v obydlené oblasti, neboť plní pozitivní funkce, pokud jde o rozptylové podmínky ze stacionárních zdrojů znečištění ovzduší. Nepřímým vlivem záměru tak může být i zhoršení ovzduší.“*

Vlivy dále mohou být negativní nebo pozitivní. Účelem posouzení EIA je objektivní vyhodnocení pozitivních a negativních vlivů. Hodnotí se jak pozitivní či negativní vlivy v případě neprovedení záměru. Na identifikaci vlivů navazuje jejich detailnější popis, následně i jejich posouzení a vyhodnocení. Důležité je i časové hledisko, které je třeba brát v potaz, což stanoví odst. 2 § 5 zák. č. 100/2001 Sb., že *„při posuzování vlivů záměru*

na životní prostředí se vychází ze stavu životního prostředí v dotčeném území v době oznámení záměru.“

Kromě toho je třeba brát při posuzování v potaz nejen realizaci samotného záměru, ale i jeho přípravu a všechny opatření související se jeho realizací. Kromě toho se dle odst. 3 § 5 zák. č. 100/2001 Sb. posuzuje i běžný provoz nebo případná havárie. Posuzování zahrnuje dle odst. 4 § 5 návrh opatření, jak předcházet nepříznivým vlivům na životní prostředí v případě, že záměr bude realizován.

Cíl zjišťovacího řízení je uveden v odst. 1 § 7 zák. č. 100/2001 Sb. Cílem zjišťovacího řízení je dle uvedeného ustanovení je upřesnění informací se zřetelem na povahu záměru, faktory životního prostředí a současný stav poznatků a metody posuzování. Zjišťovací řízení je zahájeno poté, co oznamovatel (tedy ten, kdo záměr hodlá provést) předloží oznámení příslušnému úřadu. Věcná příslušnost úřadu, ke kterému se oznámení podává, je upravena v § 21 a 22 zák. č. 100/2001 Sb. Jedná se buď o krajský úřad, nebo pokud je záměr realizován na území více krajů, jedná se o Ministerstvo životního prostředí.

Oznámení je nutné vyhotovit jak v listinné, tak v elektronické formě. Nicméně v případě, že elektronická forma obsahuje všechny podstatné náležitosti, tedy i zaručeným elektronickým podpisem, není třeba dodávat ještě listinnou formu.

Obsah oznámení musí splňovat požadavky uvedené v příloze 3 zák. č. 100/2001 Sb. Záměr tak dle uvedené přílohy musí obsahovat:

- údaje o oznamovateli,
- údaje o záměru (včetně technického i technologického řešení a předpokládaného termínu zahájení realizace),
- údaje o stavu životního prostředí v dané lokalitě,
- údaje o možných významných vlivech záměru na veřejné zdraví a životní prostředí,
- porovnávání variant řešení záměru,
- doplňující údaje.

Samotné zjišťovací řízení se provádí dle přílohy č. 2 k zák. č. 100/2001 Sb. Dle odst. 4 § 7 „zjišťovací řízení ukončí příslušný úřad nejdéle do 45 dnů ode dne zveřejnění

informace o oznámení podle § 16. Odůvodněný písemný závěr neprodleně zašle příslušný úřad oznamovateli a zveřejní jej podle § 16.“

Výsledek zjišťovacího řízení (zpravidla do 45 dnů) může být buď⁸:

- a) negativní – to znamená, že záměr nepodléhá procesu EIA; toto se učiní formou rozhodnutí, proti kterému je možné do 15 dnů podat odvolání, které může podat oznamovatel nebo privilegovaní žalobci (dotčená veřejnost ve smyslu směrnice EIA, tj. právnické osoby soukromého práva hájící zájmy životního prostředí splňující zákonem stanovené omezující podmínky). Příslušný úřad následně vydá rozhodnutí o odvolání. Proti tomuto rozhodnutí je možné podat žalobu, kdy aktivní žalobní legitimaci má oznamovatel nebo privilegovaní žalobci). V případě nevyužití odvolání následuje územní řízení.
- b) pozitivní – následuje proces EIA: dokumentace EIA – posudek – veřejné projednávání – Stanovisko EIA. Lhůta pro vyjádření k dokumentaci od zahájení procesu EIA je 30 dnů, následuje lhůta 60/90 dnů pro zpracování posudku a následně běží 30denní lhůta pro vyjádření k posudku a případně nařízení veřejného projednání. Lhůta pro vydání stanoviska EIA je v délce následujících 30 dnů. Poté následuje územní řízení.

Navazující řízení je definováno v § 3 odst. g) a jedná se o takové řízení, v němž se rozhoduje o vydání rozhodnutí, jímž se povoluje umístění nebo provedení záměru dle tohoto zákona. Jedná se tedy o řízení, pro něž je nezbytným podkladem závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí.

Navazujícím řízením může být:

- a) územní řízení,
- b) stavební řízení,
- c) společné územní a stavební řízení,
- d) opakované stavební řízení,
- e) řízení o dodatečném povolení stavby,

⁸ Dle: Schéma povolovacího procesu záměrů v ČR – stav od 1. 4. 2015. Portál CENIA [online]. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/dokumentSoubor/175/SCH%C3%89MA_Povolovac%C3%AD%20proces%20z%C3%A1m%C4%9B%C5%AF%20v%C4%8CR%20od%202015%20v%2003_15.pdf?lang=cs.

- f) řízení o povolení hornické činnosti,
- g) řízení o stanovení dobývacího prostoru,
- h) řízení o povolení činnosti prováděné hornickým způsobem,
- i) řízení o povolení k nakládání s povrchovými a podzemními vodami,
- j) řízení o vydání integrovaného povolení,
- k) řízení o vydání povolení k provozu stacionárního zdroje,
- l) řízení o vydání souhlasu k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů,
- m) řízení, v němž se vydává rozhodnutí nezbytné pro uskutečnění záměru, není-li vedeno žádné z výše uvedených řízení.

Posuzování vlivů koncepce na ŽP (SEA)

Koncepcí se dle zák. č. 100/2001 Sb. rozumí jakákoliv strategie, politika, plán nebo program, které jsou zpracovávány nebo zadávány orgánem veřejné správy a následně orgánem veřejné správy předkládané ke schválení. Podobně jako u záměrů některé koncepce spadají do nutnosti posouzení vlivů bez dalšího už jen svou podstatou, u některých je nejprve třeba provést zjišťovací řízení, ze kterého následně vyplyne nebo nevyplyne nutnost provést posouzení vlivů SEA. Nicméně na rozdíl od záměrů se pro určení nutnosti provedení posouzení SEA nevychází z konkrétního seznamu, ale dle § 3 zák. č. 100/2001 Sb. je nutno provádět posouzení SEA u následujících koncepcí:

- a) koncepce zpracovávány pro vymezené obory lidské činnosti („oborové“ či sektorové“ koncepce), za předpokladu, že stanoví rámec pro budoucí schvalování záměrů uvedených v příloze č. 1,
- b) koncepce, u nichž to stanoví zvláštní právní předpis,
- c) koncepce spolufinancované Evropskou unií.

Dále je ovšem třeba ještě zmínit koncepce, které nepodléhají posuzování SEA ze zákona. Jedná se o následující koncepce:

- a) koncepce zpracované pouze pro účely obrany státu,
- b) koncepce zpracované pro případ mimořádných událostí,
- c) finanční a rozpočtové koncepce.

Podobně jako u záměrů je třeba i u koncepcí nejprve provést zjišťovací řízení. Před samotným zjišťovacím řízením je podáno oznámení koncepce. Jak uvádí Bahýlová a kol.: „Dokument s označením „oznámení koncepce“ předkládá tzv. předkladatel, což je obecný název pro osobu, která předkládá podnět ke zpracování koncepce. Předkladatelem je vždy některý z orgánů veřejné správy, přičemž nezáleží na tom, zda příslušnou koncepci zpracovává sám, či zda její zpracování zadá jiné – fyzické či právnické – osobě [viz § 3 písm. b)], např. na základě smlouvy o dílo.“⁹

Předkladatelem je některý z orgánů veřejné správy, přičemž nehraje roli, zda koncepcí zpracovává sám, nebo zpracování zadal jiné fyzické nebo právnické osobě. Samotné oznámení musí obsahovat údaje o předkladateli a o koncepci. Neúplné oznámení je následně vráceno předkladateli, který má povinnost ho doplnit. „Teprve obdržetím bezvadného oznámení je zahájen proces posuzování vlivů koncepce na životní prostředí. Příslušný úřad je povinen předložené oznámení zaslat k vyjádření dotčeným správním úřadům a dotčeným samosprávným územním celkům [viz komentář k § 3 písm. d) a e)], a to do deseti dnů ode dne obdržení oznámení. Orgánům veřejné moci se přitom oznámení zasílá zásadně prostřednictvím datové schránky, což samozřejmě platí i v případě Ministerstva životního prostředí, jemuž je povinen orgán kraje oznámení koncepce rovněž zaslat.“¹⁰

K oznámení má právo vyjádřit se každý, a to do 20 dnů ode dne zveřejnění oznámení. Příslušný úřad následně zveřejní závěr zjišťovacího řízení. Pokud ze zjišťovacího řízení vyplyne, že koncepci není nutno podrobit posouzení (negativní závěr), příslušný úřad je povinen uvést v závěru zjišťovacího řízení důvody, pro které další posuzování nevyžaduje. Proti tomuto rozhodnutí není možné podat opravný prostředek. Pokud je výsledek pozitivní, tedy je zjištěno, že je nutné posoudit vliv SEA v případě konkrétní koncepce, je zahájeno posuzování.

Dle odst. 1 § 10e je předkladatel povinen do 30 dnů ode dne obdržení závěru zjišťovacího řízení zajistit osobu oprávněnou ke zpracování vyhodnocení podle § 19 (dále jen „posuzovatel“) a informovat o tom příslušný úřad, který tuto informaci neprodleně zveřejní na internetu. Posuzovatel má roli odborníka, který vyhodnocuje objektivně jednotlivé vlivy na ŽP.

⁹ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch, *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck 2015. ISBN 978-80-7400-589-3, s. 138.

¹⁰ BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch, *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck 2015. ISBN 978-80-7400-589-3, s. 139.

Následuje veřejné projednávání návrhu koncepce včetně dokumentace SEA. Veřejné projednávání se koná nejdříve 30 dnů po předložení návrhu koncepce příslušnému úřadu. Veřejného projednání se musí zúčastnit předkladatel koncepce, zpracovatel SEA a příslušný úřad. Z veřejného projednání je nutné vyhotovit zápis.

Následně příslušný úřad vydá stanovisko k návrhu koncepce. Je nutné konstatovat, že bez vydání stanoviska není možné koncepci schválit. Předkladatel pak následně do 30 dnů od vydání rozhodnutí ve zjišťovacím řízení zajistí oprávněnou osobu která zpracuje vyhodnocení. Této osobě se říká posuzovatel. Příslušný úřad o tom navíc musí informovat, resp. dle §10e zák. č. 100/2001 Sb. o tom informovat na internetových stránkách.

Návrh koncepce je další fází posuzování koncepce na životní prostředí. Jak uvádí Metodické doporučení pro posuzování vlivů obecných koncepcí na životní prostředí, *„předkládaný návrh koncepce je třeba vyhodnotit vůči přijatým cílům ochrany veřejného zdraví strategických dokumentů v oblasti veřejného zdraví na vnitrostátní úrovni a vůči všem determinantám veřejného zdraví relevantním v obecné rovině vůči koncepci.“*¹¹

Poté je návrh koncepce včetně stanoviska příslušného orgánu rozeslán dotčeným orgánům, a následně i dotčeným krajům a dotčeným obcím. Může se stát, že záměr, který je předmětem posuzování, je přeshraniční, je koncepce posuzována ve spolupráci s Ministerstvem zahraničí ČR, jak stanoví § 11 odst. 2 zák. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.

Další fází je předběžné projednání koncepce, v jehož rámci se na internetu zveřejní podstatné údaje o koncepci, a to včetně posudku a stanoviska podle § 16 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Samotným předmětem veřejného projednání je celá dokumentace ke koncepci a jeho účelem je seznámit veřejnost s obsahem koncepce a poskytnout ji možnost, aby se ke koncepci vyjádřila.¹²

V případě, že nejsou žádné připomínky, nebo v případě, že předkladatel připomínky vypořádá, dojde ke schválení koncepce. Předkladatel je následně povinen zajistit sledování a rozbor vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, které byly obsažené ve schválení

¹¹ Metodické doporučení pro posuzování vlivů obecných koncepcí na životní prostředí. Informační systém SEA [online], [cit. 21. 12. 2021]. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/dokumentSoubor/117/SOTPR-Vestnik leden 2019_priloha2-190206.pdf?lang=cs, s. 49.

¹² BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch, *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí*. Komentář. Praha: C. H. Beck 2015. ISBN 978-80-7400-589-3, s. 111.

koncepce a současně je povinen zajistit odvrácení nebo zmírnění negativních dopadů realizace koncepce na životní prostředí.¹³

¹³ Schéma procesu SEA dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Portál CENIA [online], [cit. 12. 12. 2021]. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/dokumentSoubor/118/schema_SEA_koncepce.pdf?lang=cs.

3. Praktická část

Metodologie

V praktické části byla pozornost soustředěna na praktické případy posuzování vlivů na životní prostředí v Pardubickém kraji. Bylo vybráno několik případů, na kterých je představeno, jak konkrétně proces probíhá. Dále byly jednotlivé případy komparovány mezi sebou a tato komparace následně vyhodnocena. Pozornost byla konkrétně soustředěna na posuzování vlivů na životní prostředí staveb v Pardubickém kraji, protože stavby jsou právě jedněmi z největších zásahů do krajiny, a proto posouzení jejich vlivu na životní prostředí je velmi důležité.

U každého záměru bylo nejprve identifikováno na základě oznámení, jaká je kapacita a rozsah samotného záměru, jinými slovy bylo vysvětleno, o jakou konkrétní stavbu se jedná a kde je tato stavba umístěna. Dále bylo vyhodnoceno samotné zdůvodnění konkrétního záměru, případně přehled zvažovaných variant. Pozornost bude věnována také opatření k prevenci a snížení všech významných nepříznivých vlivů na životní prostředí, nároky na dopravní a jinou infrastrukturu a shrnuty budou také údaje o výstupech, případná rizika havárie atd. Byly představeny důležité aspekty vlastního záměru jako je např. dopad na obyvatelstvo, včetně sociálně ekonomických faktorů a vlivy na životní prostředí (vody, ovzduší, ekosystémy apod.).

Dále u každého záměru byly nastíněny hlavní body zjišťovacího řízení a jeho závěrů a byl představen posudek. Z uvedených informací pak bylo dovozeno, na jaké konkrétní aspekty se řízení o posuzování vlivů na životní prostředí soustředí, jak jsou tyto aspekty pojímány a vyhodnocovány.

Hlavním výstupem u jednotlivých částí byla analýza posudku, tedy jakým způsobem zpracovatel posudku přistupuje k hodnocení jednotlivých složek životního prostředí. Na základě analýzy a komparace bylo následně zjištěno, jakým způsobem jsou zohledněny jednotlivé složky životního prostředí a jak k ochraně těchto složek bylo v rámci procesu EIA přistupováno.

Předpokládané záměry: hlavními kritérii pro výběr záměrů je jednak geografické umístění (Pardubický kraj), skutečnost, že záměr byl projednán a záměr na stavbu.

1. Cerekvice nad Loučnou – Dostavba střediska
(https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK871?lang=cs),

2. Řízená skládka odpadů Nasavrky
(https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK846?lang=cs),
3. Modernizace trati Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, 2. stavba, zdvoukolejnění Opatovice nad Labem – Hradec Králové
(https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_OV6227?lang=cs),
4. Zařízení k využívání odpadů na povrchu terénu – provoz Blato II. (pokračování činnosti v závěžení zbylé části pozemku p.č. 60/1)
(https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK766?lang=cs).

Příklad 1

Nejprve je třeba stručně charakterizovat, co je cílem celého záměru (Cerekvice nad Loučnou: Dostavba střediska). Cílem záměru je komplexní rekonstrukce zemědělského areálu (využívaný pro chov dojnic). Součástí záměru je odstranění stájí (č. 1 a č. 2) a místo nich bude postavena nová stáj s větší kapacitou a moderní dojírna. Dále bude postavena nová menší stáj pro krávy po porodu (stáj. č. 7). Stávající stáj pro dojnice č. 4 bude modernizována a dispozičně upravena pro krávy v období stání na sucho a březí jalovice. Stáj č. 5 Odchovna jalovic zůstane beze změn.

Dle současného znění zákona č.100/2001 Sb., se jedná o významnou změnu záměru ve smyslu § 4 odst. 1, písm. c. zákona, uvedeného v příloze č. 1 zákona – KATEGORIE II (záměry vyžadující zjišťovací řízení) bod 69 - Zařízení k chovu hospodářských zvířat s kapacitou od 50 dobytčích jednotek (1 dobytčí jednotka = 500 kg živé hmotnosti), neboť je významně navyšována kapacita areálu a zaváděn bezstelivový provoz.

Důvod: dojde ke zlepšení welfare chovaných dojnic, které se odrazí především v menším počtu problémových porodů a zlepšení stavu dojnic v poporodním období na začátku laktace. Dojení dojnic v moderní kapacitní dojárně a další využití technologie v nových stájích jim umožní plně rozvinout jejich genetický potenciál a zvýšit užitkovost.

Hlavní potřebou, která vedla k vytvoření záměru, bylo zmodernizování stávajícího chovu dojnic v areálu. Po výstavbě by měl být areál doplněn na cílovou ustájovací kapacitu pro jednotlivé kategorie skotu podle současných požadavků provozovatele.

Souhrn opatření k prevenci, vyloučení a snížení všech významných nepříznivých vlivů záměru na životní prostředí, která musí být dodržována v projektové přípravě, při výstavbě a provozu záměru:

- podlahy stájí, jímku na kejdu, včetně celého systému čerpání kejdy a výdejní plochu kejdy připravit a realizovat jako vodotěsné, ke kolaudaci předložit vodonepropustné složení podlah stájí a výdejního místa kejdy, nepropustnost jímek bude prověřena zkouškou dle ČSN 73 65 05,
- pro období výstavby zabezpečit, že venkovní stavební práce spojené se zvýšenou hlučností (např. terénní úpravy apod.) nebudou realizovány ve dnech pracovního klidu, ve státem uznávaných svátcích a v nočních hodinách,
- v případě zvýšené prašnosti při suchém počasí provádět skrápění míst, kde prašnost vzniká, provádět očistu kol techniky před výjezdem na komunikace,
- realizovat výsadbu nové bariérové zeleně zejména na jižní hranici areálu, dále provést výsadbu u stávajících i nové jímky na kejdy na východní straně areálu,
- vyklízecí a bourací práce stájových objektů provádět až po vyhnízdění ptáků (říjen až březen),
- pokud by nebylo z provozních důvodů možné provádět vyklízecí a bourací práce těchto objektů v uvedeném termínu, je nezbytné požádat o výjimku k zásahu do biotopu tohoto druhu, dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb.

Dle zpracovaného posudku¹⁴ je úplnost dokumentace v pořádku. Pokud jde o údaje o stavu životního prostředí, z údajů uvedených v této části dokumentace vyplývá, že v území nebyly identifikovány žádné závažné enviromentální charakteristiky, která by vylučovaly realizaci stavby. Popisy jednotlivých složek životního prostředí, dotčených posuzovaným záměrem, jsou provedeny stručně, nicméně dostatečně pro posouzení záměru uvnitř stávajícího zemědělského areálu s intenzivním provozem.

Pokud jde o **vliv na obyvatelstvo a veřejné zdraví**, je možné nalézt pozitivní aspekty na ochranu veřejného zdraví, přičemž součástí posudku bylo i hodnocení vlivů na veřejné zdraví, ve kterém byly zohledněny hlavní problematické faktory, jak byl hluk a polutanty. V případě zvuku bylo zkoumáno, jaké budou hlukové dopady během vlastní stavby, a jaké následně při provozu farmy. V rámci posudku byla dána některá doporučení (např. omezení provádění nejhlučnějších prací na kratší časový úsek, případně hlučné práce

¹⁴ NEŠPOR, Miroslav (zpracovatel posudku): *Posudek na dokumentaci hodnocení vlivů záměru na životní prostředí* Zpracováno ve smyslu § 9 a příloh č. 5 a č. 6 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUIBX1BBSzg3MV9wb3N1ZGVrRE9DXzU3NDkwODQ4MDM0MTczNzQyNDIucGRm/PAK871_posudek.pdf.

neprovádět mezi 6. a 7. hodinou ranní a po 18. hodině odpolední). V případě polutantů bylo vyhodnoceno, že vzhledem ke skutečnosti, že se stavba nachází v dostatečné vzdálenosti od obytné zástavby, bylo možné konstatovat, že polutanty zůstanou i v době stavebních prací pod přípustnými limity.

Zároveň není bez zajímavosti, že v rámci posouzení v obyvateľstvo posudek uvádí: „*Zápachové látky by se za běžných rozptylových podmínek neměly nadměrně šířit do obytné zástavby a neměly by narušovat pohodu u obyvatelstva.*“¹⁵

Dále byl zkoumán **dopad na ovzduší a klima**, kdy bylo v rámci posudku vyhodnoceno, že jako hlavní plyn, který je v souvislosti s realizací záměru emitován, je amoniak. V případě nových stájí pak posudek doporučil zlepšení systému odvětrávání a vyhodnocení vlivu farmy vzhledem k rozptylové studii a emisi amoniaku a pachových látek. Dále byl hodnocen vliv na **hlukovost**, kdy bylo konstatováno, že hlukové vlivy z dopravy vzhledem k předpokládanému snížení četnosti nákladní dopravy budou nižší, než je tomu u současného provozu. Zároveň se posudek vyjádřil, že se nepředpokládá ani žádné významné biologické vlivy a vlivy hluku, záření, negativní světelné vlivy ani jiné významné ekologické negativní vlivy.

Další vlivy, které byly v rámci posudku zkoumány, byly **vlivy na povrchové a podzemní vody**, kdy posudek konstatoval, že vzhledem k minimálnímu nárůstu zvířat bude spotřeba vody srovnatelná se současnou spotřebou.

Vlivy na půdu: záměr dle posudku vyžaduje zábor půdy se zemědělského půdního fondu, ale vzhledem ke skutečnosti, že se objekt nachází uvnitř současného zemědělského areálu, není tento vliv zásadní.

Vlivy na přírodní zdroje byly zhodnoceny jako minimální a bez dopadu. **Vlivy na biologickou rozmanitost:** vzhledem ke zjištění výskytu zvláště chráněného druhu fauny, kterým je vlaštovka obecná, bude nutné nasměrovat termín bouracích prací bouraných objektů do období po vyhnízdění ptáků (říjen–březen). Jako bez vlivu byly vyhodnoceny i **vlivy na hmotný majetek** (kulturní památky).

¹⁵ NEŠPOR, Miroslav (zpracovatel posudku): *Posudek na dokumentaci hodnocení vlivů záměru na životní prostředí* Zpracováno ve smyslu § 9 a příloh č. 5 a č. 6 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUIBX1BBSzg3MV9wb3N1ZGVrRE9DXzU3NDkwODQ4MDM0MTczNzQyNDIucGRm/PAK871_posudek.pdf, s. 11.

Příklad II

Jedná se o nemalé rozšíření stávající skládky (Řízená skládka odpadů Nasavrky). Záměr navazuje na řešení 5. etapy s tím, že řeší prostorově celou zájmovou lokalitu a jejím úkolem je navrhnout optimální tvar (a tím i kapacitu) skládkového tělesa pro 6. etapu. Kapacita posledně jmenované etapy skládky podle navrženého tvaru bude cca 108.000 m³ odpadů hutněných na cca 0,90 t.m-3 - 1,20 t.m-3 (hmotnostně tedy 97 200 – 129 600 t), včetně překryvných vrstev, jejichž množství je možno uvažovat cca 10 % z objemu skládkového prostoru. Maximální kóta skládky se nemění – zůstává na hodnotě 545 m n.m.

Záměr je umístěn na pozemcích, které jsou v katastru nemovitostí označeny jako lesní pozemek. U obou pozemků již došlo k vynětí ze zemědělského půdního fondu, v územním plánu Nasavrky jsou oba pozemky vedeny jako „technická infrastruktura – stavby a zařízení pro nakládání s odpady“.

Pro potřeby zaměstnanců bude využita přípojka pitné vody, která v současné době existuje a je napojená na vodovodní řad. Předpokládá se potřeba vody na 1 zaměstnance v podobných provozech 80 I denně, v případě zájmové lokality činí teoreticky 400 I denně. Skutečná současná spotřeba pitné vody je nižší, roční odběrná množství činí cca 80. Toto množství je převážně využito pro sociální a hygienická zařízení v administrativní budově (šatna) a zbytek pro provozní a technologické účely (mytí techniky apod.) – 130 m³/rok. Pitná voda je rovněž částečně dodávána v balené formě.

Nejprve se posudek¹⁶ zaměřil na **vlivy na obyvatelstvo a veřejné zdraví** – hlediska karcinogenních účinků byly posouzeny imisní příspěvky ke koncentracím benzenu a benzo(a)pyrenu s tím, že realizací řešené stavby se stávající riziko významně nezmění a zůstane prakticky na stávající úrovni.

Dále byl v rámci posudku posouzen **vliv na ovzduší a klima**. V rámci této fáze posudku bylo zhodnoceno, že s ohledem na dobu provozu záměru nejsou očekávány žádné extrémní klimatické změny spojené s výraznými výkyvy teplot, sucha nebo naopak srážek, které by si vyžádaly významnou změnu využívání území, ačkoliv jejich výskyt nelze z hlediska globálních změn klimatu zcela vyloučit. Metan je a nadále bude z velké části

¹⁶ LUNDÁKOVÁ, Ivana, Posudek podle § 9 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů Řízená skládka odpadů Nasavrky - 6. etapa. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK846?lang=cs.

jímán plynovými studnami do kogenerační jednotky, kde je využíván pro kombinovanou výrobu ekologického tepla a elektrické energie. Je uveden závěr, že realizace záměru je ve vztahu k vlivům na ovzduší a ke změně klimatu realizovatelná.

Pokud jde o **vlivy na hlukovou situaci, je v posudku zmíněna** návaznost na dopravní řešení, které je třeba věnovat náležitou pozornost, stejně tak jako organizaci nákladní dopravy v areálu skládky odpadů. Dle posudku je třeba co největší omezení zbytečného běhu motorů nákladních aut. V tomto případě jde spíše o organizační opatření. Doprava na veřejných komunikacích vyvolaná provozem skládky bude provozována pouze v denní době tak jako v současné době.

Vlivy na povrchové a podzemní vody, resp. na hydrogeologický režim oblasti je vyhodnocen jako vliv lokálního charakteru, z hlediska ovlivnění hydrologických poměrů v širším okolí lokality jsou málo významné. Po ukončení skládkování a rekultivaci dojde z hlediska hydrologického k obnově, dá se říci, původního stavu před zahájením provozu skládky, kdy srážkové vody z celé plochy budou opět vsakovány do vod podzemních nebo bude docházet k jejich evapotranspiraci na povrchu rostlin či půdy. Vlivem drenáží dojde k ovlivnění maximální hladiny podzemní vody ve více vodných obdobích, kóta hladiny bude odpovídat kótě drenáže v daném místě. Z hlediska hloubkového a plošného dosahu se však jedná o málo významný vliv – uvedená opatření.

Pokud jde o **vliv na půdu**, je posudkem připuštěno uvolňování prachových částic z povrchu skládky a jejich následná sedimentace na povrchu půd v okolí skládky s tím, že tyto částice mají inertní charakter a znečištění půd oleji a ropnými látkami v případě neočekávaných situací či havárií v průběhu výstavby předmětné části skládky. Vliv je z hlediska velikosti i celkové významnosti hodnocen jako spíše méně významný. Celkově je ovlivnění půdních poměrů vyhodnoceno jako málo významné. Pro účely budování 6. etapy skládky budou předmětné pozemky dočasně vyjmuty ze zemědělského půdního fondu. V rámci finální rekultivace je doporučena výsadba původních druhů dřevin (keřového i stromového patra). Tyto plochy budou obhospodařovány jen extenzivně tak, aby byla zajištěna návaznost na okolní přírodě blízké plochy.

Vliv na přírodní zdroje byl posudkem vyhodnocen jako bez vlivu. V souvislosti s **vlivem na biologickou rozmanitost** bylo v rámci posudku zjištěno v samotné lokalitě, kde se má záměr realizovat, a v přilehlých okolních biotopech výskyt 68 druhů vyšších rostlin.

Žádný z nich není chráněn zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ani není uveden v Červeném seznamu ohrožených druhů cévnatých rostlin ČR. Jedná se o ruderalní druhy rostlin nebo o druhy běžně rozšířené s širokou ekologickou valencí.

Dále byly hodnoceny **vlivy na krajinu a její ekologické funkce a v této souvislosti bylo konstatováno**, že hodnocený záměr z hlediska kritérií stanovených § 12 zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, bude představovat slabý až středně silný zásah do podstatných charakteristik a hodnot krajinného rázu. Realizací záměru nedojde k významnému narušení nebo změně krajinného rázu. Z pohledu dlouhodobé únosnosti, resp. udržitelnosti krajiny je záměr akceptovatelný. **Vlivy na hmotný majetek** byly vyhodnoceny jako bezvýznamné.

Příklad III

Železniční trať Pardubice – Hradec Králové spojuje dvě krajská města, každé s cca 100 000 obyvateli. Slouží též k napojení Hradce Králové na trať Praha – Pardubice – Brno / Olomouc. Trať je zatížena silnou osobní dopravou. V nákladní dopravě je trať v úseku u ŽST Opatovice nad Labem-Pohřebačka využívána pro zásobování Elektráren Opatovice uhlím, u ŽST Hradec Králové hl. n. pro dopravu automobilů ze závodu Škoda Auto v Kvasinách. Kromě těchto dvou dominantních pravidelných nákladních přeprav jsou významné sezónní nákladní dopravy ad hoc. V obou stanicích probíhá nákladní doprava na vlečkách. Trať slouží pro odklony z koridorové tratě Pardubice – Kolín. Současná kapacita jednokolejné trati je vyčerpána a její kapacita nevyhovuje požadavkům objednatele dopravy v Pardubickém a Královéhradeckém kraji.

V rámci posudku¹⁷ bylo nejprve pojednáno o **vliv na obyvatelstvo a veřejné zdraví** – vlivy znečištění ovzduší připadaly v úvahu jen v období prvotní výstavby (posuzovaná trať je plně elektrifikovaná). Zdrojem znečištění budou stavební stroje a doprava stavebního materiálu. Podkladem pro vyhodnocení vlivů na veřejné zdraví byla rozptylová studie, která se zabývá posouzením emisních zátěží v přilehlém okolí recyklační základny a hluková studie, která se zabývá posouzením výhledové akustické situace v přilehlém okolí posuzované trati. Závěr vyhodnocení hlukové expozice obyvatel je takový, že realizací

¹⁷ TOMÁŠEK, Josef, Posudek podle § 9 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů. Modernizace trati Hradec Králové - Pardubice - Chrudim, 2. stavba, zdvoukolejnění Opatovice nad Labem - Hradec Králové. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_OV6227?lang=cs.

záměru včetně protihlukových stěn nelze očekávat v hodnocených částech dotčených obcí zvýšení zdravotních rizik u obyvatel hodnoceného území. Na základě odhadu míry zdravotního rizika hluku je možné očekávat u 2–4 % obyvatel v zájmovém území významné pocity obtěžování hlukem a u 2–3 % obyvatel výrazné pocity rušení hlukem ve spánku. S ohledem na nejistoty při hodnocení negativních účinků hluku jsou odhadovaná procenta obtěžovaných obyvatel téměř zanedbatelná. Výpočet provedený pro porovnání výhledu s rokem 2000 a 2016 prokázal, že ve výhledu zůstane hlukové zatížení prakticky stejné, jako bylo v roce 2000, takže záměrem se počet obtěžovaných obyvatel a obyvatel rušených ve spánku prakticky nezmění.

V případě **vlivů na ovzduší a klima** je nutno vzít v úvahu hlavní zdroj znečištění ovzduší ve fázi výstavby budou plochy určené pro recyklaci a deponii šterkového lože. Nákladní doprava nebude z hlediska podílu na imisích zásadní, což je dáno nízkou intenzitou dopravy a nízkým ročním využitím staveništních komunikací. Záměru nehrozí z důvodu klimatických změn žádná významná rizika. Pro rizika změny v průměrném množství dešťových srážek, změny v extrémním množství dešťových srážek, povodně, průměrná rychlost větru, mrazy, škody vlivem mrznutí a tání byla vyhodnocena pravděpodobnost nebezpečí nepravděpodobná. Pro rizika půdní eroze, nestabilita půdy/sesuvy půdy/laviny, byla vyhodnocena pravděpodobnost nebezpečí zřídkavá. Dle hodnocení závažnosti dopadů jsou všechna rizika mimo povodní vyhodnocena jako nevýznamná. Dle matice hodnocení rizik jsou opět všechna rizika mimo povodní zařazena do kategorie I (zanedbatelné riziko), riziko povodní je zařazeno do kategorie II – mírné riziko, pro jehož eliminaci je vyžadováno vhodné opatření. Posuzovaný záměr je možné považovat za záměr adaptovaný na změnu klimatu.

Vlivy na hlukovou situaci byly vyhodnoceny a v souvislosti s tím byly provedeny výpočty výhledových ekvivalentních hladin akustického tlaku v území podél posuzované tratě. Jedná se o výhledový stav po dokončení modernizace a zdvoukolejnění tohoto traťového úseku počítaný na rychlosti zadané zadavatelem. Výpočet zohlednil nové podmínky provozu na modernizované trati. Co se týká vibrací, součástí stavby bude nové kolejové lože pro stávající kolej. Nová (druhá) kolej bude budována na základě geologických průzkumů tak, aby zde byl hygienický limit splněn. Je tedy předpoklad, že celkové vibrace budou hygienické limity splňovat i bez antivibračních opatření. Po dohodě s orgány ochrany veřejného zdraví bude v dalším stupni projektové přípravy provedeno měření vibrací.

Na základě výše uvedených skutečností nejsou pro tuto stavbu v současné době navrhována žádná antivibrační opatření.

Vlivy na povrchové a podzemní vody byly vyhodnoceny následujícím způsobem: Během výstavby se předpokládá, že bude docházet k částečnému obnažení půdního a horninového profilu a tím může dojít k odnosu půdních částic do vodních toků. V normálních srážkových poměrech nebude tento vliv významný pro kvalitu povrchových vody pochopitelně při dodržování zásad organizace výstavby a technologické kázně. Studny v blízkosti všech tří podchodů, jsou pro zaznamenání vývoje hydrogeologických poměrů na lokalitě a pro posouzení případných reklamací doporučeny ke sledování. Vlivy záměru na vody lze z hlediska velikosti a významnosti označit jako akceptovatelné.

Vliv na půdu byly v rámci posuzovaného záměru vyhodnoceny tak, že následně nebyl navrhován trvalý ani dočasný zábor pozemků určených k plnění funkcí lesa. Stavba si vyžádá trvalý zábor zemědělského půdního fondu o výměře 13 874 m² a 14 141 m² dočasného záboru zemědělského půdního fondu nad 1 rok (budou rekultivovány na svou původní kulturu), dále budou ze zemědělského půdního fondu trvale odejmuty pozemky ve vlastnictví Správy železnic o výměře 3 783 m². Vlivy na půdy označil posudek jako středně významné. **Vliv na přírodní zdroje** byl vyhodnocen jako nepodstatný.

Vliv na biologickou rozmanitost byl vyhodnocen následujícím způsobem: Negativní vliv železniční trati na faunu byl již v době zpracování posudku již stávající. Tlak na živočichy měl být zvýšen výstavbou a následně se po dokončení výstavby měl vrátit do současné úrovně. V oblasti bylo zjištěno 9 druhů zvláště chráněných druhů živočichů. Žádný druh není stavbou ohrožený na existenci. Většiny ostatních druhů se negativní vlivy stavby dotýkají okrajově (areálu výskytu) či nevýrazně (vlivy na jedince, populace či biotop).

Vliv na krajinu nebyl dle posudku markantní. **Vliv na hmotný majetek** byl stanoven s ohledem na to, že stavba zasahuje do stávající kulturní památky č. 16153/6-4536 železniční stanice Hlavní nádraží – výpravní budova na Riegrově náměstí v Hradci Králové. V budově bude provedena rekonstrukce a úprava části interiéru pro umístění drážních technologií, bude zřízen výtah na fasádě ve dvoře budovy.

Příklad IV

Záměrem (zařízení k využívání odpadů na povrchu terénu – provoz Blato II. (pokračování činnosti v zavážení zbylé části pozemku p. č. 60/1) je pokračování činnosti v zavážení zbylé části pozemku p. č. 60/1, k. ú. Blato, okres Pardubice v rozsahu zpracované projektové dokumentace, a to za účelem rekultivace zbytkové části pozemku (26 %) p. č. 60/1, pomocí činností spočívající ve využití stavebních odpadů na povrchu terénu, a to v souladu s pravomocným Územním rozhodnutím a Stavebním povolením. Po zavezení zbylé plochy bude opět provedena kolaudace.

Cíle záměru: Primárním důvodem je pokračování činnosti v zavážení zbylé části pozemku p. č. 60/1, k. ú. Blato, okres Pardubice v rozsahu zpracované projektové dokumentace, a to za účelem rekultivace zbytkové části pozemku (26 %) p.č. 60/1, pomocí činností spočívající ve využití stavebních odpadů na povrchu terénu, a to v souladu s pravomocným Územním rozhodnutím a Stavebním povolením. Dalším důvodem realizace záměru je skutečnost, že provozovatel zařízení „Blato II.“ chce dostat podmínkám územního povolení i stavebního povolení a celou lokalitu uvést v plánovaný stav v rámci SO 113 – rekultivace, a to pokračováním ve využití zbytkové části plochy (26 %) pomocí činností spočívající využití stavebních odpadů na povrchu terénu. V současné době je většina lokality „Blato II.“ již v rekultivovaném stavu a byla také provedena kolaudace (dílní nebo úplná) jednotlivých stavebních objektů. Jedná se o 74 % z celkové plochy.

Pokud jde o vlivy¹⁸ na **obyvatelstvo a veřejné zdraví**, základními podkladovými materiály pro vyhodnocení vlivů záměru na veřejné zdraví jsou výsledky modelových výstupů hlukové studie (příloha č. 8.1 a 8.2 dokumentace) a výpočty rozptylu škodlivin v zájmovém území (příloha č. 10 dokumentace). Hodnocení zdravotních rizik je provedeno dle autorizačních návodů SZÚ Praha pro hodnocení zdravotních rizik, v souladu se zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění. Výstupy hodnocení zdravotních rizik by měly sloužit pro řízení rizika. Postup hodnocení zdravotního rizika sestává ze čtyř kroků: identifikace nebezpečnosti, určení vztahu dávky a účinku, hodnocení expozice a charakterizace rizika. Hlavními faktory, které mohou být realizací záměru významněji ovlivněny, budou hluk a znečištění ovzduší.

¹⁸ DVOŘÁKOVÁ, Irena (E-Audit), Posudek podle § 9 zák. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění. Zařízení k využívání odpadů na povrchu terénu - provoz Blato II. (pokračování činnosti v zavážení zbylé části pozemku p.č. 60/1). Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK766?lang=cs).

Vlivy na veřejné zdraví byly hodnoceny především v souvislosti s vlivem na ovzduší, neboť pro imisní koncentraci dle map úrovní znečištění (0,87 až 1,03 ng/m³) činí ILCR¹⁹ 7,6.10⁻⁵ až 9,0.10⁻⁵ (tj. 8 až 9 případů onemocnění rakovinou na sto tisíc celoživotně exponovaných osob). Tato hodnota ILCR se pohybuje jeden řád nad doporučeným rozmezím přijatelného rizika. U benzo(a)pyrenu se ale nejedná o ojedinělý stav. Situace přesahující doporučené rozmezí přijatelného rizika, jak vyplývá ze Systému monitorování zdravotního stavu obyvatelstva a imisního měření v rámci monitorovacího systému, je dlouhodobě na většině území České republiky.

Pokud jde o hluk, obecně je dle posudku možné konstatovat, že hluk z provozu zařízení bude vnímán subjektivně. Vnímání hluku může ovlivňovat umístění obytné zástavby vzhledem k poloze záměru a přepravním trasám a dále také vztah, který k němu konkrétní osoba zaujímá.

V souvislosti s **vlivem na ovzduší a klima** posudek konstatoval, že provoz posuzovaného záměru nezpůsobí výrazné navýšení koncentrací znečišťujících látek nad stávající stav. Z celkového hlediska tedy posudek shrnul, že provoz posuzovaného záměru je v předmětné lokalitě spíše akceptovatelný.

Vliv na povrchové a podzemní vody byl zkoumán v souvislosti se skutečností, že během provozu je pravděpodobný vznik splaškové a dešťové vody. Splaškové odpadní vody vznikající provozem budou shromažďovány v nádrži, která bude součástí toalety. Splaškové odpadní vody by ovšem měly být pravidelně z nádrže vyčerpány a odvezeny na čističku odpadních vod nebo předány osobě oprávněné ve smyslu zákona o odpadech. Produkci těchto odpadních vod lze předpokládat, že bude řádově shodná se spotřebou pitné vody. Záměr je ale podle závěru posudku realizovatelný.

Vlivy na půdu byly nejprve zkoumány z hlediska nutnosti záběru půdy ze zemědělského půdního fondu. Realizace záměru dle posudku nebyla spojena se změnou místní topografie a ani neměl vliv na stabilitu a erozi půdy. Na dotčené lokalitě nebyly známy staré zátěže, nebo území zatěžovaná nad míru únosného zatížení. Pro shromažďování jednotlivých druhů odpadů měl být vytvořen provozovatel v rámci přípravy i provozu potřebné podmínky. Na základě výše uvedeného posudek shrnul, že záměr je realizovatelný.

¹⁹ ILCR = Incremental Lifetime Cancer Risk.

Vliv na přírodní zdroje byl vyhodnocen jako nulový. **Vlivy na biologickou rozmanitost** byly již vyhodnoceny jako relevantní, protože z hodnocení vyplývá, že provozem zařízení (činností spočívající ve využívání stavebních odpadů na povrchu terénu) sice by mělo dojít k zásahu do životního biotopu zvláště chráněných druhů živočichů (čmeláků r. *Bombus* a ještěrky obecné), nicméně realizace záměru, tj. pokračování činnosti v zavážení zbylé části pozemku p.č. 60/1 nebude vzhledem ke své rozloze a umístění znamenat jejich vymizení. V bezprostředním okolí se ale dle posudku nenacházel významný krajinný prvek dle zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění. Záměr neleží na území velkoplošného či maloplošného zvláště chráněného území. V místě záměru nebyly vymezeny evropsky významné lokality (EVL) ani ptačí oblasti ve smyslu § 45i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění. Záměr se nenacházel na území přírodního parku ani v žádné památkové rezervaci (ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění). Na základě výše uvedeného hodnocení byl vliv posuzovaného záměru klasifikován jako nevýznamný až nulový.

Vlivy na krajinu a její ekologické funkce byly hodnoceny především v souvislosti s nároky na rozvoj vnější infrastruktury. Navrhovaný záměr nezasahoval do ploch rekreačního využití území, vlastní zájmové území nebylo předmětem vázaného cestovního ruchu, v místě není zahrádkářská kolonie, sportoviště atd. Realizací záměru tak nemělo dojít ke změnám charakteru okolí. Charakter záměru vyhovoval dle posudku regulativům stanoveným v územním plánu pro tuto lokalitu. Z celkového hlediska lze tedy konstatovat, že provoz posuzovaného záměru je v předmětné lokalitě akceptovatelný. Vliv lze z celkového hlediska označit za nevýznamný až nulový. Stejně tak byl vyhodnocen i **vliv na hmotný majetek**.

4. Vyhodnocení

Hlavním cílem praktické části bylo představení procesu EIA, tedy posuzování vlivů koncepcí a záměrů na životní prostředí. Dále pak bylo analyzováno, jakým způsobem se hodnocení posudek z hlediska vlivů na životní prostředí zkoumá, které složky životního prostředí se zkoumají a jakým způsobem.

V první řadě je tedy nutné identifikovat, jaké složky životního prostředí jsou v záměrech a koncepcích zkoumány. Jak vyplývá z analýzy výše uvedených posudků, jedná se především o tyto složky přírody:

- a) Vliv na obyvatelstvo,
- b) Vliv na ovzduší a klima,
- c) Vliv na hlukovou situaci,
- d) Vliv na vody – povrchové a podpovrchové,
- e) Vliv na půdu,
- f) Vliv na přírodní zdroje
- g) Vliv na faunu, flóru a ekosystémy vůbec,
- h) Vliv na krajinu
- i) Vliv na kulturní památky.

V případě, že je posuzován **vliv na obyvatelstvo**, byla především zohledněna problematika hluku a emisí (viz příklad 1, 2, 3, 4). Jak vyplývá z příkladu 4 je toto vliv na obyvatelstvo hodnocen v souladu se zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých předpisů. V případě hodnocení hluku se v případě, že se jedná o novou stavbu zkoumalo, jaký budou mít hlukový dopad samotné stavební práce a jaký následně postavená a dokončená stavba (viz příklad 1). Zároveň, jak vyplynulo z příkladu 4, postup hodnocení zdravotního rizika v některých případech sestával z následujících kroků: identifikace nebezpečnosti, určení vztahu dávky a účinku, hodnocení expozice a charakterizace rizika.

V rámci vlivů na obyvatelstvo byly dále posuzovány vlivy na veřejné zdraví. Toto posouzení se vyskytuje ve všech zkoumaných posudcích. Tedy je zde zásadní otázka, jakým způsobem se vliv na veřejné zdraví posuzuje? Důležitou roli hraje bezesporu výskyt karcinogenní látek (příklad 2), emisní zátěže (příklad 3). Nicméně jak vyplývá především z příkladu 2 a 4 je vliv na veřejné zdraví velmi úzce spojen právě s posouzením vlivu na

ovzduší a míru hluku. Některé z posudků obsahují o posouzení zhodnocení vlivu záměru na pohodu obyvatel (viz příklad 1).

Dalšími vlivy, které jsou v rámci posudků zkoumány, jsou **vlivy na ovzduší a klima**. Jak vyplývá z posudku v příkladu 2, který uvádí, že „*že s ohledem na dobu provozu záměru nejsou očekávány žádné extrémní klimatické změny spojené s výraznými výkyvy teplot, sucha nebo naopak srážek*“, je možné konstatovat, že v relevantních případech je nutné zkoumat i vliv na případné klimatické změny, které realizace koncepce nebo záměru může přinést. Jisté nastínění zamyšlení se nad klimatickými změnami v souvislosti s realizací záměru přináší i příklad 3, u kterého je v posudku konstatováno, že „*záměru nehrozí z důvodu klimatických změn žádná významná rizika*“. Určitým způsobem je pojednáno o změně klimatu v souvislosti i s posudkem v příkladu 2, kdy posudek uvádí, že nejsou očekávány žádné extrémní změny, které by byly spojené s klimatickými změnami a v této souvislosti posudek zmiňuje především metan, jako jeden z rizikových plynů, se kterým se dotčený záměr musel vypořádat.

Dále je možné z výše uvedených posudků vyvodit, že dalším vlivem, který je v rámci procesu EIA posuzován, je **vliv na hluk**. V některých případech měl předkládaný záměr dokonce i pozitivní vliv na hlukovou situaci (viz příklad 1), neboť snížil množství nákladní dopravy. Na druhou stranu ale některé záměry měly určitý vliv na zvýšení hluku, která způsobí především zvýšení počtu nákladních aut v dané lokalitě (příklad 2). V případě zvýšení provozu dopravy v souvislosti rozšířením infrastruktury, jak bylo ukázáno v příkladu 3, bylo zapotřebí daleko podrobněji hluk a vibrace, přičemž, jak vyplývá z posudku v uvedeném příkladu, zadavatel počítal i s přijetím antivibračních opatření.

Dále ve všech posudcích byly zkoumány **vlivy** konkrétního záměru **na vodní podmínky**, resp. na vody, ať už se jednalo o vody povrchové nebo podpovrchové. V rámci vlivu na vody, ať už povrchové nebo podpovrchové, bylo zkoumáno především, zda realizace záměru bude mít vliv na spotřebu vody jako takovou (příklad 1 a 4), vliv na vsakování srážkové vody v souvislosti se změnou půdního stavu (příklad 2), odnos půdy do vodních toků, což může mít vliv na jejich kvalitu i tok (příklad 3), vznik splaškových vod (příklad 4).

Další složkou životního prostředí, kterou je nutné zkoumat, resp. je nutné zkoumat dopad realizace záměru na tuto složku, je složka půdní. Vzhledem ke skutečnosti, že všechny

stavby nebo jiné projekty realizované v krajině (sklárky apod.) mají bezesporu vždy velký vliv na půdu, vyskytuje se posouzení vlivu na půdní složku ve všech zkoumaných posudcích. V některých případech záměr v souvislosti s vlivem na půdní složku životního prostředí konstatovat, že je nutné zábor půdy ze zemědělského půdního fondu²⁰ (příklad 1 a 3), znečištění půdy v souvislosti s uvolňováním částic (příklad 2), posuzována byla také eroze a stabilita půdy (příklad 4).

Další důležitou částí posudku bylo i posouzení **vlivu na přírodní zdroje**, který by mohly být realizací dotčeného posudku sníženy nebo znehodnoceny. Bohužel všechny vybrané posudky konstatovaly, že předkládaný záměr je bez vlivu na přírodní zdroje (příklad 1, 2, 3, 4).

Dále se pak posudky zaměřily na vliv, který budou mít záměry v případě realizace na **faunu, flóru a ekosystémy** obecně. Pozornost při zkoumání těchto vlivů je především zaměřena na případné zvláště chráněné nebo chráněné druhy živočichů a rostlin (příklad 1, 2, 3, 4), kdy hlavní otázkou, která se v souvislosti se záměrem zkoumala, byla otázka, zda realizace dotčeného záměru výrazně či fatálně ohrozí konkrétní chráněný živočišný druh (příklad 4). Pozornost posuzování vlivů byla dále zaměřena na rostliny, které se v dané lokalitě vyskytují (příklad 2). některé posudky obsahovaly i informace, zda dané lokality leží či neleží v nějaké vymezené evropské významné lokalitě nebo ptačí oblasti, případně v oblasti národního parku nebo na území národní přírodní rezervace (příklad 2).

Poslední zkoumaným faktorem bylo zkoumání **vlivu na hmotný majetek**. Zatímco většina posudků vyhodnotila tento vliv jako nepodstatný (příklad 1, 2, 4), ve zbývajícím posudku je vliv na hmotný majetek velmi pečlivě zkoumán, a to především z pohledu, zda stavba zasahuje do kulturní památky (příklad 3).

²⁰ Podle § 2 zákona č. 334/1992 Sb., České národní rady o ochraně zemědělského půdního fondu: „K odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu pro nezemědělské účely je třeba souhlasu orgánu ochrany zemědělského půdního fondu. Záměr, který vyžaduje odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu, nelze povolit podle zvláštních právních předpisů bez tohoto souhlasu.“

Na tomto místě je možné uvést přehled aspektů, které byly v jednotlivých příkladech hodnoceny:

Tabulka č. 1 Přehled aspektů

	Příklad 1	Příklad 2	Příklad 3	Příklad 4
Vliv na obyvatelstvo	Faktor pohody Vliv hluku Zdravotní rizika	Emisní zátěž Zdravotní rizika	Emisní zátěž Vliv hluku	Vliv hluku Emisní zátěž
Vliv na ovzduší a klima	Emise amoniaku	Emise metanu	Změny dopravy	Emise
Vliv na hlukovou situaci	Hlukové vlivy dopravy	Hlukové vlivy dopravy	Hlukové vlivy dopravy	
Vliv na vody	Spotřeba vody	Spotřeba vody Vliv na podpovrchové vody	Vliv na povrchové a podpovrchové vody	Vliv na podpovrchové vody
Vliv na půdu	Zábor půdy	Zábor půdy	Zábor půdy Změna stability půdy	Eroze půdy Znečištění půdy
Vliv na přírodní zdroje	Vliv na množství přírodních zdrojů			
Vliv na faunu a flóru	Vliv na flóru a faunu	Vliv na biologickou rozmanitost	Vliv na flóru a faunu	Vliv na flóru a faunu
Vliv na hmotný majetek			Vliv na kulturní památky	

Zdroj: Vlastní zpracování

Závěry, které byly vyvozeny z představených závěrů a posudků, je možné shrnout do tabulky:

Tabulka č. 2

Jaký vliv se posuzuje	Jaké konkrétní aspekty se posuzují	Jaký způsobem
Vliv na obyvatelstvo	Vliv hluku Emise Zdravotní rizika Faktor pohody	<ul style="list-style-type: none"> • Dle zák. č. 258/2000 Sb. • Emisní zátěž
Vliv na ovzduší a klima	Vlivy související se změnou klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Změny v dopravě související • Posouzení konkrétních nebezpečných látek (např. metan)
Vliv na hluk	Zvýšení hladiny zvuku	<ul style="list-style-type: none"> • Zkoumání zvýšení hladiny zvuku v souvislosti se stavbou • Zkoumání zvýšení hladiny zvuku v souvislosti s provozem záměru (resp. s dopravou)
Vliv na vodu	Vliv na povrchové vody Vliv na podpovrchové vody	<ul style="list-style-type: none"> • Spotřeba vody, • Změny průtoků vod, • Ovlivnění kvality vody, • Vznik splaškových vod
Vlivy na půdu	Změny kvalitativní Změny kvantitativní	<ul style="list-style-type: none"> • Eroze půdy • Záběr půdy z půdního fondu • Znečištění • Změna stability půdy
Vliv na přírodní zdroje	Kvalita a množství přírodních zdrojů	<i>Neidentifikováno</i>
Vliv na faunu, flóru (ekosystémy)	Z hlediska geografického Z hlediska změn výskytu/fauny a flóry	<ul style="list-style-type: none"> • Posouzení, zda záměr není ve významné lokalitě (národní park, evropsky významná lokalita apod.) • Vliv na zvláště ohrožené a ohrožené druhy fauny a flóry
Vliv na hmotný majetek	Vliv na jeho změnu/narušení	<ul style="list-style-type: none"> • Vliv na kulturní památky

Zdroj: Vlastní zpracování

V závěru je možné konstatovat, že posuzování záměrů EIA se soustředí jednak na hlavní složky životního prostředí, jako je ovzduší, půda, voda, flóra, fauna a ekosystémy, tak i na další aspekty, které jsou významné při realizaci především stavebních záměrů.

Posuzování vlivů je tak velmi obsáhlé a komplexní zkoumání, jaký bude mít dopad konkrétní záměr v konkrétní oblasti, v níž je realizován.

V úvahu se bere velké množství faktorů, které mohou být realizací záměru ovlivněny. V případě jednotlivých složek životního prostředí je zkoumáno, jakým způsobem dojde ke změnám ovzduší např. v souvislosti s tvorbou nežádoucích plynů (relevantní např. u farmy nebo skládek), nebo prachových částic (v souvislosti se stavbou budov nebo infrastruktury). Hodnotí se současně i vliv na klima, tedy opět možná tvorba skleníkových plynů, případě jiných polutantů. V souvislosti s půdou pak se hodnotí nejen vliv realizovaného záměru na znečištění půdy, popř. její erozi a stabilitu, ale také odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu.

V případě, že je hlavním předmětem záměru realizace stavby, je nutné bezesporu zhodnotit i vliv na vodu, ať už se jedná o vodu povrchovou nebo podpovrchovou. Je zkoumáno, zda a jakým způsobem dojde ke zvýšení spotřeby vody, ale také zda a v jakém množství se bude v souvislosti s realizací záměru produkovat splašková voda. Další složkou životního prostředí, která je v rámci posuzování záměrů EIA velmi podrobně zkoumána, je fauna, flóra a ekosystémy. V rámci každého záměru je totiž nutné posoudit, zda změny, které budou tímto záměrem provedeny, budou mít vliv na množství a kvalitu flóry a fauny v dané lokalitě a jaké bude dopad na ekosystémy v této lokalitě. Hlavní pozornost je tak zaměřena na chráněné, a zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, ale také na to, zda se stavba nenachází v lokalitě, která je určitým způsobem chráněná (národní park, evropská významná lokalita apod.).

V rámci posuzování EIA je zkoumán samozřejmě i vliv na obyvatelstvo a jakým způsobem může realizace záměru ovlivnit kvalitu života v okolí žijících obyvatel. V neposlední řadě se zkoumá i vliv na hmotný majetek, kdy především je zohledňován vliv na kulturní památky.

Přestože, jak bylo naznačeno výše, posudky EIA na hodnocení záměrů jsou koncipovány nejen jako zhodnocení kladů a záporů plánovaného záměru, pokud jde o vliv na životní prostředí, ale v některých případech nabízejí i možnosti, jakým způsobem dopad na životní prostředí omezit. Osobně si myslím, že vzhledem k postupnému zhoršování životního prostředí by bylo vhodné akcentovat právě návrhovou stránku posudků EIA tak, aby v případě vyhodnocení neutrálního nebo rizikového faktoru dopadu na životní prostředí

měl subjekt, který chce záměr realizovat, určitý návod, jak to učinit s co nejmenším dopadem na životní prostředí. Dle mého tato doporučení by byla vhodná nejen tam, kde je sledován určitý vliv na konkrétní složku životního prostředí, ale i tam, kde je konkrétní posuzovaný aspekt vyhodnocen jako „bez vlivu“. I v těchto případech je možné za určité situace poskytnout taková doporučení, která mohou mít pozitivní dopad na životní prostředí.

Zároveň v posudcích EIA absentuje návaznost na politiky udržitelného rozvoje tak, aby bylo zřejmé, do jaké míry bude realizace konkrétního záměru v souladu s politikou udržitelného rozvoje, a to jak na národní, tak na regionální úrovni. Současně v případě komparace ostatních faktorů s politikou udržitelného regionálního rozvoje je možné najít i další řešení pro snížení vlivů záměru na životní prostředí.

Závěr

Proces EIA je jedním z nejdůležitějších procesů v posuzování vlivů záměru na životní prostředí. V okamžiku, kdy obec nebo jiný subjekt chce realizovat záměr, který by mohl mít negativní vliv na životní prostředí, je nutné kromě územního rozhodnutí a stavebního povolení ještě projít procesem EIA, tedy posouzením vlivu záměru na životní prostředí.

V současné době jsou v ČR posuzovány především stavební záměry – u těch se dá z velké části očekávat, že určitým způsobem zasáhnou do životního prostředí – ale jsou to i záměry na rozšíření stávajícího provozu (např. farmy, infrastruktury, skládky odpadu apod.). Může se tedy jednat nejen o záměry realizace staveb jako takových, ale i jejich úprav, rozšíření nebo jinou významnou změnu účelu spojenou s dopadem na životní prostředí.

Po finalizaci záměru jsou následně vyhotoveny posudky, které se zaměřují především na vlivy realizovaného záměru na životní prostředí. Vliv je zkoumán z mnoha aspektů a je třeba konstatovat, že není zkoumáno pouze období po dokončení stavby, ale i proces její výstavby, protože ani tento proces, který je spojen s určitými rizikovými faktory (vyšší intenzita dopravy v místě realizace, zvýšená prašnost apod.) je důležitým aspektem, který se musí posoudit.

Ve středu zájmu pak stojí především jednotlivé složky životního prostředí (vzduch, voda, půda, klima, přírodní zdroje, ekosystémy s florou a faunou). V úvahu jsou vzaty všechny činnosti související s realizací a následným fungováním stavby, jež je součástí záměru, a to včetně zvýšení spotřeby vody, zvýšení produkce splaškové vody nebo nežádoucích plynů, změny stability půdy, změny průtoků vod, zvýšení hladiny hluku apod.). Stranou pozornosti ovšem nezůstávají ani obyvatelé okolních lokalit, neboť součástí posouzení je i vliv na veřejné zdraví, a to včetně případných zdravotních rizik.

Určitý potenciál rozvoje posudků vlivů záměru na životní prostředí je možné identifikovat v návrhové stránce posudků, která by mohla být rozpracovanější tak, že by doporučení byla uváděna nejen tam, kde hrozí markantní riziko dopadu na životní prostředí, ale i u vlivů, které nejsou vyhodnoceny jako problematické. Současně by bylo jistě vzhledem k důležitosti procesu EIA vhodné dávat konkrétní záměr do souladu se strategií udržitelného rozvoje, ať už na národní úrovni nebo na regionální úrovni, protože i z tohoto posouzení by mohla pro realizátora záměru vyplynout určitá doporučení nebo návrhy, které by následně vedly k lepší ochraně životního prostředí.

Seznam použitých zdrojů

Seznam předpisů

Zák. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

Literatura

BAHÝLOVÁ, Lenka, KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch, *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck 2015. ISBN 978-80-7400-589-3.

BĚLOHRADOVÁ, Jitka, *Zásady účasti veřejnosti na ochraně životního prostředí*. In: *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2011, roč. 44, č. 8, s. 477–492.

DAMOHOŘSKÝ, Milan a spol. *Právo životního prostředí*, 3. vydání, Praha: C. H. Beck 2010.

DVORSKÁ, Eliška, *Aktuální změny právní úpravy v oblasti posuzování vlivů záměrů na životní prostředí*, In: *České právo životního prostředí*, 2017, roč. 4, č. 49, s. 38–59.

Internetové zdroje

DVOŘÁKOVÁ, Irena (E-Audit), *Posudek podle § 9 zák. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění. Zařízení k využívání odpadů na povrchu terénu – provoz Blato II. (pokračování činnosti v zavážení zbylé části pozemku p.č. 60/1)*. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK766?lang=cs).

Metodické doporučení pro posuzování vlivů obecných koncepcí na životní prostředí. Informační systém SEA [online], [cit. 21. 12. 2021]. Dostupné z WWW: <https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/dokumentSoubor/117/SOTPR-Vestnik leden 2019 priloha2-190206.pdf?lang=cs>.

NEŠPOR, Miroslav (zpracovatel posudku): *Posudek na dokumentaci hodnocení vlivů záměru na životní prostředí* Zpracováno ve smyslu § 9 a příloh č. 5 a č. 6 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Dostupné z WWW: https://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUIBX1BBSzg3MV9wb3N1ZGVrRE9DXzU3NDkwODQ4MDM0MTczNzQyNDIucGRm/PAK871_posudek.pdf

Schéma povolovacího procesu záměrů v ČR – stav od 1. 4. 2015. Portál CENIA [online].
Dostupné z WWW:
https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/dokumentSoubor/175/SCH%C3%89MA_Povolovac%C3%AD%20proces%20z%C3%A1m%C4%9Br%C5%AF%20v%20%C4%8CR%20od%202015%20v%2003_15.pdf?lang=cs.

Schéma procesu SEA dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.
Portál CENIA [online], [cit. 12. 12. 2021]. Dostupné z WWW:
https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/dokumentSoubor/118/schema_SEA_koncepce.pdf?lang=cs.

Záměr Řízená skládka odpadů Nasavrky (dostupné z WWW:
https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK846?lang=cs),

Záměr: Cerekvice nad Loučnou – Dostavba střediska (dostupné z WWW:
https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK871?lang=cs),

Záměr: Modernizace trati Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, 2. stavba, zdvoukolejnění
Opatovice nad Labem – Hradec Králové (dostupné z WWW:
https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_OV6227?lang=cs),

Záměr: Zařízení k využívání odpadů na povrchu terénu – provoz Blato II. (pokračování
činnosti v zavážení zbylé části pozemku p.č. 60/1) (dostupné z WWW:
https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK766?lang=cs).